

підходів до забезпечення збалансованого економічного розвитку, та водночас інвестицій у підсилення спроможності місцевого самоврядування з метою досягнення самодостатності. Впровадження механізмів інноваційно-інвестиційного розвитку у зазначених напрямках має дати поштовх для інтенсифікації стратегічного економічного розвитку господарських систем, та підвищенню рівня фінансової незалежності економічної безпеки територіальних громад. Особливої ваги це набуває у перспективі відновлення економіки у повоєнний період.

Тези підготовлені за результатами дослідження, що фінансується за рахунок бюджетних коштів МОН України «Комплексне наукове дослідження забезпечення просторового інвестиційно-інноваційного розвитку Українського Причорномор'я» (договір №БФ/С20-2025 з Міністерством освіти і науки України; реєстраційний номер: РК 0125U003488).

Список використаних джерел

1. Державний веб-портал бюджету для громадян. *Портал «Бюджет для громадян»*. URL: <https://openbudget.gov.ua> (дата звернення: 14.03.2026).
2. Лайко О., Фадєєв, В. Оцінка економічної доцільності розвитку територіально-господарських систем субрегіонального рівня на прикладі адміністративно-територіальних утворень українського причорномор'я. *Економіка: Реалії часу. Науковий журнал*. 2025. 6 (82). С. 110-118. DOI: <https://doi.org/10.15276/etr.06.2025.11>.
3. Про місцеве самоврядування в Україні. Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/280/97-вр> (дата звернення: 19.03.2026).
4. Про співробітництво територіальних громад. Закон України від 17.06.2014 № 1508-VII. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1508-18> (дата звернення: 10.04.2026).

Луганцева В. А.,

здобувачка вищої освіти

Науковий керівник: Остапенко В.М., канд. екон. наук, доцент

ХНЕУ імені Семена Кузнеця

м. Харків

ОЦІНЮВАННЯ ПОДАТКОВИХ НАСЛІДКІВ МИТНИХ РЕЖИМІВ ЯК ОСНОВА ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

У сучасних умовах розвитку зовнішньоекономічної діяльності України зростає значення ефективного митно-податкового регулювання, оскільки застосування митних режимів безпосередньо впливає на податкові зобов'язання суб'єктів господарювання та їх фінансові результати. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває оцінювання податкових наслідків застосування митних режимів як інструменту обґрунтування управлінських рішень як на рівні підприємств, так і на рівні державного регулювання.

Митний режим є одним із ключових інструментів регулювання зовнішньоекономічної діяльності, адже він визначає правові та організаційні умови переміщення товарів через митний кордон України. Його зміст пов'язаний із метою такого переміщення та передбачає виконання відповідних митних формальностей. Це узгоджується з положеннями п. 21 та п. 25 ч. 1 ст. 4 Митного кодексу України. [1]

Розділ V Митного кодексу України присвячено митним режимам. Відповідно до ст. 70 Митного кодексу України, в Україні застосовуються такі митні режими: імпорт, реімпорт, експорт, реекспорт, транзит, тимчасове ввезення, тимчасове вивезення, митний склад, вільна митна зона, безмитна торгівля, переробка на митній території України, переробка за межами митної території України, знищення або руйнування, а також відмова на користь держави. Кожен із них має окремі умови застосування та різний вплив на податкові зобов'язання суб'єктів господарювання. Тому аналіз митних режимів є важливою основою для оцінювання податкових наслідків і прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Митні платежі відіграють ключову роль у системі податкових надходжень держави, оскільки справляються при переміщенні товарів через митний кордон та безпосередньо залежать від обраного митного режиму. До їх складу відповідно до чинного законодавства належать мито, податок на додану вартість та акцизний податок, що формують основне податкове навантаження при здійсненні зовнішньоекономічних операцій. Саме тому зміна митного режиму може суттєво впливати на суму податкових зобов'язань суб'єкта господарювання.

Окремі митні режими передбачають повне або часткове звільнення від сплати митних платежів, що дозволяє підприємствам оптимізувати витрати, але зменшує бюджетні надходження. [2]

З огляду на це, оцінювання податкових наслідків застосування митних режимів є необхідною умовою прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Для підприємств це означає вибір такого митного режиму, який забезпечує мінімізацію податкових витрат при дотриманні вимог законодавства. У свою чергу, для держави важливим є забезпечення балансу між стимулюванням зовнішньоекономічної діяльності та наповненням бюджету.

З метою обґрунтування ролі митних платежів у формуванні податкових наслідків доцільно перейти до аналізу табл. 1, у якій наведено порівняльну характеристику податкових наслідків застосування основних митних режимів. Для дослідження обрано найбільш поширені митні режими, що використовуються у практиці зовнішньоекономічних операцій, оскільки саме вони найбільше впливають на фінансові результати підприємств та процес прийняття управлінських рішень щодо оптимізації податкових витрат.

Таблиця 1. Порівняльна характеристика податкових наслідків застосування окремих митних режимів

Митний режим	Сплата мита	Сплата ПДВ	Сплата акцизу	Податкові особливості
--------------	-------------	------------	---------------	-----------------------

Імпорт	сплачується повністю	сплачується	сплачується (для підакцизних товарів)	найбільше податкове навантаження
Транзит	не сплачується	не сплачується	не сплачується	товари переміщуються територією України
Митний склад	відстрочення	відстрочення	відстрочення	платежі сплачуються при випуску у вільний обіг
Тимчасове ввезення	повне/часткове звільнення	можливі пільги	залежить від товару	залежить від строку
Переробка на митній території	умовне звільнення	умовне звільнення	умовне звільнення	стимулювання виробництва
Реекспорт	можливе повернення	не сплачується	не сплачується	мінімізація витрат

Аналіз табл. 1 свідчить, що податкові наслідки застосування митних режимів суттєво відрізняються залежно від мети переміщення товарів через митний кордон України. Найвищий рівень податкового навантаження характерний для режиму імпорту, оскільки він передбачає повну сплату мита, податку на додану вартість та, у разі ввезення підакцизних товарів, акцизного податку. Водночас такі режими, як транзит, митний склад, тимчасове ввезення та переробка на митній території України, дають можливість відстрочити сплату платежів або отримати умовне звільнення від них, що дозволяє підприємствам оптимізувати витрати та грошові потоки.

Отже, найбільш показовим для оцінювання податкових наслідків є саме режим імпорту, оскільки він найчастіше використовується суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та формує найбільші податкові зобов'язання. З метою практичного обґрунтування даного твердження доцільно проаналізувати структуру імпорту України у 2025 році та визначити товарні групи, які формують найбільше податкове навантаження. Це дозволить оцінити, для яких категорій товарів питання вибору митного режиму є найбільш важливим при прийнятті управлінських рішень.

Таблиця 2. Товарні групи з найбільшим обсягом імпорту в Україні у 2025 р. та потенційні податкові наслідки [3]

Товарна група	Обсяг імпорту, тис. дол.	Потенційні платежі
Електричне обладнання	13 078 163	мито + ПДВ
Мінеральне паливо	10 542 013	мито + ПДВ + акциз
Наземний транспорт	9 486 628	мито + ПДВ + акциз (окремі товари)
Машини та обладнання	7 168 718	мито + ПДВ

Аналіз табл. 2 свідчить, що найбільший обсяг імпорту у 2025 році припадає на електричне обладнання, що становить значну частку загального імпорту України. Високими також залишаються обсяги імпорту мінерального палива,

наземного транспорту та машин і обладнання. Для більшості зазначених товарних груп основними податковими платежами є мито та ПДВ, а для мінерального палива та окремих видів транспортних засобів додатково сплачується акцизний податок, що суттєво підвищує загальне податкове навантаження.

Отримані результати підтверджують, що найбільші податкові ризики виникають саме при імпорті товарів із високою митною вартістю або підакцизних товарів. У таких умовах суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності повинні заздалегідь оцінювати можливі податкові витрати та обирати митний режим, який найбільше відповідає меті операції. Наприклад, використання режиму митного складу або переробки на митній території може дозволити відстрочити сплату митних платежів і покращити управління фінансовими ресурсами підприємства.

Список використаних джерел

1. Митний кодекс України, 2012. Відомості Верховної Ради України. 2012. № 44-45, № 46-47, № 48. Ст. 552.
2. Найденко О. Є., Островський Д. М., Азізова К. М. Податкові наслідки та ризики застосування митних режимів. Економіка та суспільство. 2021. Вип. 31. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-7>.
3. Державна митна служба України. Статистика та реєстри: офіційний вебсайт. URL: <https://customs.gov.ua/statistika-ta-reiestri>.

Мацука В. М.,

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту та фінансів
Маріупольський державний університет,
м. Київ

ПРОЄКТНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІСЛЯКРИЗОВОГО ВІДНОВЛЕННЯ РЕГІОНІВ

Післякризове відновлення регіонів є складним багаторівневим процесом, що охоплює економічні, соціальні та інфраструктурні аспекти. Для України ефективне управління відбудовою набуває стратегічного значення, адже традиційні підходи часто не забезпечують необхідної швидкості та результативності [1].

Проектний менеджмент є ефективним інструментом, що дозволяє системно організовувати процеси відновлення, чітко визначати цілі та контролювати результати, забезпечуючи прозорість використання ресурсів і підвищення довіри з боку інвесторів і суспільства [2].

Проектний менеджмент базується на системному підході, що передбачає досягнення чітких результатів у визначені строки за обмежених ресурсів. Його застосування у регіональному розвитку дозволяє ефективно координувати взаємодію органів влади, бізнесу та громадськості.